

Termin	Termin hvori undervisningen afsluttes: maj-juni 2026
Institution	Herning HF og VUC
Uddannelse	HF-e
Fag og niveau	Historie B (HF-e)
Lærer(e)	Martin Petersen
Hold	25hiB01

4. marts 2026
Sagsnr.: 26/06431
Kontor for Prøver, Eksamen og Test
ABA

Børne- og Undervisningsministeriet

Øversigt over gennemførte undervisningsforløb i faget

Forløb 1	Styreformer med fokus på Danmark
Forløb 2	Middelalder, Vikinger og Renaissance
Forløb 3	Ideologernes kamp
Forløb 4	Grønland
Forløb 5	Israel og Palæstina
Forløb 6	Industrialisering, urbanisering og globalisering

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Forløb 1	Styreformer med fokus på Danmark 1/6 af undervisningen
Forløbets indhold og fokus	Fokusset har været på styreformer igennem tiden med særlig fokus på Danmark. Problemstillinger der har været arbejdet med: <ul style="list-style-type: none"> - Forskellige styreformer og deres udfordringer - Demokratiets udfordringer op igennem 1800- og 1900 tallet.
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> - Redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks, Europas og verdens historie - Skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper - Reflektere over samspejlet mellem fortid, nutid og fremtid samt over mennesket som historieskabt og historieskabende - Anvende en metodisk-kritisk tilgang til at udvælge og analysere historisk materiale, herunder eksempler på brug af historie
Kernestof	<ul style="list-style-type: none"> - Hovedlinjer i Danmarks, Europas og verdens historie fra antikken til i dag - Forskellige styreformer og samfundsorganiseringer - Stats- og nationsdannelser, herunder Danmarks - Politiske og sociale revolutioner - Demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv - Historiebrug og -formidling - Historiefaglige teorier og metoder
Anvendt materiale.	<p>Fagbøger:</p> <p>Larsen, Henrik Bonne & Smitt, Thorkil, <i>En europæisk verdenshistorie</i>, Gyldendal, 2019, Afsnit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>1.Det klassiske Grækenland</u>: Hvorfor begynde med antikkens Grækenland, Den antikke økonomi, Slavearbejdskraften, Polis - den græske bystat, Styreformer i bystaten, Demokratiet i Athen. - <u>2.Romerriget 500 f.v.t. - 500 e.v.t.:</u> Roms erobringer, Del & hersk, Slaverne, Den romerske økonomi, Den sociale og politiske lagdeling, Republikkens sammenbrud, Augustus politiske revolution, Kejserdømmet, Senantikken - Romerrigets lange nedtur, Hvorfor brød Romerriget sammen? - Jensen, Poul Steiner, m.fl. <i>Grundbog til Danmarkshistorien</i>, 2022, systime, kap. 3, 4, 5, 6, 7 & 8 <p>Supplerende materiale:</p>

- Kritik af Athens demokrati i *Aksel Damsgaard Madsen, Det athenske Demokrati, 1974, sp. 127-129*
- Om Athens demokrati: Aksel Damsgård Madsen, *Det athenske Demokrati, 1974, sp. 91-93.*
- CFU, DRKultur, Sandheden om Athens Demokrati, 2011
- CFU, DRKultur, *Da Nero frelste Rom, 2013*
- Tacitus om Nero, Roms brand og kristenforfølgelserne
- Kilde: Poul Rude, *Kirken under kejserne, 1970, sp. 104-105*
- Mordet på cæsar, Kilde: Erik Christiansen, *Den romerske republiks sidste 100 år, 1971, sp. 157*
- Augustus politiske testamente, år 14, Kilde: Aase Bay, *Det romerske kejserdømme indtil 180 evt., 1970, s. 20-22*
- Danmarks borgcenter, *Middelalderens univers, youtube, 2016*
- Danmarkshistorien.lex.dk, *Miniforedrag - Feudalisme i Danmark*
- Danmarkshistorien.lex.dk, Kong Erik Klippings håndfæstning fra 1282
- Maleri af Christian den 4. kroningsoptog 1596, Kong Christian den 4. kongekrone, Luftfotografi af Frederiksborg Slot, 2019 & Maleri af Kong Christian den 4., 1643
- Danmarkshistorien.lex.dk, *Kroningen, <https://gyldendalogpolitikensdanmarkshistorie.lex.dk/Kroningen>*
- Dr.dk, *Historien om Danmark*, afsnit 6 og 7, 2022, <https://www.dr.dk/studie/historie/tv-serien-historien-om-danmark>
- François Voltaire: Om Tolerance i "Filosofisk Lommeleksikon", 1764
- Locke om naturen, folkesuveræniteten og det fælles vel (uddrag af John Locke: *Two Treatises on Government, 1688*)
- 6.3 Politisk omvæltning – Orla Lehmanns tale ved et bondemøde (1841), Grundbog til Danmarkshistorien, <https://grundbogtil danmarkshistorien.systeme.dk/?id=154>
- CFU, *Slagtebænk Dybbøl, DRKultur,*
- Balthazar Christensen: Et aristokratisk tokammersystem, 1849 - Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen 1-11, 1848-1849, her gengivet efter Walter Boss, Arne Johansen, Søren Kofoed: *Nationalisme, krig og demokrati, Gyldendal, 1999, s. 93-94.*
- Ditlev Ræder: Tokammersystemets sikring af samfundets stabilitet, 1849 - (Se ovenstående kilde for kildelokation)

	<ul style="list-style-type: none"> - Neergaard, Erhverv for Den grundlovgivende Rigsforsamling - (se overstående kilde for kilde lokation) - Wendel-Hansen, Jens Lei, <i>Novemberforfatningen</i>, Danmarkshistorien.lex.dk. - https://lex.dk/Novemberforfatningen - Wendel-Hansen, Jens Lei, <i>Den gennemsete Grundlov af 28. juli 1866</i>, Danmarkshistorien.lex.dk. - https://danmarkshistorien.lex.dk/Den_gennemsete_Grundlov_af_28._juli_1866 - <i>Attentat paa konseilspræsidenten – leder i Politiken</i>, 22. okt. 1885 uddrag, Danmarkshistorien.dk - https://danmarkshistorien.lex.dk/Attentat_paa_Konseilspr%C3%A6sidenten_-_Leder_i_Politiken_22._okt._1885 - Wendel-Hansen, Jens Lei, <i>Forfatningskampen 1866-1901</i>, lex.dk - https://danmarkshistorien.lex.dk/Forfatningskampen_1866-1901 - Wendel-Hansen, Jens Lei, <i>Jacob Brønnum Scavenius Estrup, 1825-1913</i>, danmarkshistorien.lex.dk - https://danmarkshistorien.lex.dk/Jacob_Br%C3%B8nnum_Scavenius_Estrup,_1825-1913 - Hvidt, Kristian, <i>Christen Berg</i>, lex.dk - https://lex.dk/Christen_Berg - CFU, DR1, <i>Guld, konge og fædreland</i>, 2014 - Appel podcast, Samarbejdspolitikken under 2. verdenskrig, https://podcasts.apple.com/us/podcast/samarbejdspolitikken-under-2-verdenskrig/id1439556902?i=1000423579806 - EMU - Danmarks læringsportal, Befrielsen, 1.4 Modstandsfolkernes indflydelse og 1.3 Stikkerlikvideringer, Podcast
Arbejdsformer	Klasseundervisning, diskussioner, skriftlig arbejde, podcasts, Airedskaber, CI øvelser osv.

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Forløb 2	Middelalder, Vikinger og Renæssance 1/6 af undervisningen
Forløbets indhold og fokus	<p>Forløbet har handlet om europæisk middelalder og renæssancen med en afstikker til de nordiske Vikinger</p> <p>Omdrejningspunkt har været kirken rolle, Frankerriet, den sorte død og udviklingen i renæssancen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilken rolle fik kirken efter Romerrigetets fald? - Hvilken rolle fik Frankerriet - Vikingernes betydning - Hvilke konsekvenser fik den sorte død?

	<ul style="list-style-type: none"> - Renæssancen tanker og ideer
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> - Redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks, Europas og verdens historie - Redegøre for sammenhænge mellem den lokale, nationale, regionale, europæiske og globale udvikling - Skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper - Reflektere over samspillet mellem fortid, nutid og fremtid samt over mennesket som historieskabt og historieskabende - Anvende en metodisk-kritisk tilgang til at udvælge og analysere historisk materiale, herunder eksempler på brug af historie - Demonstrere viden om fagets identitet og metoder.
Kernestof	<ul style="list-style-type: none"> - Hovedlinjer i Danmarks, Europas og verdens historie fra antikken til i dag - Forandringer i levevilkår, teknologi og produktion gennem tiderne - Historiebrug og -formidling - Historiefaglige teorier og metoder
Anvendt materiale.	<p>Fagbøger: Frederiksen, Peter, Vores Danmarkshistorie, Columbus, 2021, Afsnit: - Kapitel 2: Danmark bliver til (ca. 800 - 1050): Indledning, Vikingetiden 800-1050, Vikingetogter og Vikingsamfundet.</p> <p>Bryld, Carl-Johan, Verden før 1914 - i dansk perspektiv, - alle afsnit fra Kirken og pavemagten ned, https://verdenfoer1914idanskperspektiv.systeme.dk/?id=305</p> <p>Larsen, Henrik Bonne & Smitt, Thorkil, <i>En europæisk verdenshistorie</i>, Gyldendal, 2019, Afsnit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>3.Europa bliver til 500-1100: Europa bliver til 500-1100</u>, Hvad er middelalder?, Periodisering, Samfundets organisering, Økonomisk feudalisme, Politisk feudalisme, Den feudale ridder, Det politiske Europa, De Skandinaviske vikinger og Normannerne, 800-1100, Det Gejstlige Europa - Kristendommen, Den Romerske-Katolske kirke i offensiven - investiturstriden. - <u>4.Korstog, kætteri og krise 1100-1500: Det første korstog 1095-1099, Retfærdig krig, Årsager og motiver til korstog</u> Kættere, Militær, - Saladin tilbageerobre Jerusalem, Korstogenes konsekvenser, Højkonjunktur, Den lille istid og den sorte død,

- Religiøse og sociale reaktioner, Det politiske overblik og senmiddelalderens Europa
- 5.Reformation og Renæssance 1400-1650: De Norditalienske bystater, En kulturrevolution, Det Heliocentristiske verdensbillede, Billedkunst, Arkitektur, Reformation, Bruddet med den Romersk-Katolske kirke i Rom, Hvem og hvad var Luther, Modreformationen.
  - Grubb, Ulrik, m.fl. *Fra antikken til europæisk ekspansion*, Gyldendal, 2019, kapitlet om reformationen.

Thomsen, Kasper, Historiefaglig arbejdsbog, Systime, 2018, Afsnit: 1.3 Historiebrug & 5.7 Malerier, plakater og fotografier

Ulrik Grubb m. fl.: Overblik – verdenshistorien i korte træk, s. 45-50 & 80-87

Supplerende materiale:

- Youtube, Angrebet på landisfarne, *The true story of the first viking attack on England*, History Hit - <https://www.youtube.com/watch?v=Bm3o7iz-PVY>
- Youtube, *Shield wall* - <https://www.youtube.com/watch?v=TTYz439cA5w>
- Youtube, *Viking Berserkers' Weapons*, American Heroes Channel, <https://www.youtube.com/watch?v=Lqa8zpq4cLM>
- Nationalmuseet, *Vikingetogterne havde forskellige formal og udtryk*, natmus.dk - <https://natmus.dk/historisk-viden/danmark/oldtid-indtil-aar-1050/vikingetiden-800-1050/togter/vikingetogterne/>
- Politisk historiebrug med 100 års mellemrum. Tv: Plakat fra folkeafstemningen i 1920. Th: Plakat fra Dansk Folkepartis Ungdom 2020. Fotos: Getty Images / Buyenlarge (tv.) og Dansk Folkepartis Ungdom (th.)
- Hedningernes hærgen på Lindisfarne
- Ibn Fadlan: Om vikingerne ved Volga
- Danmarkshistorien.lex.dk, youtube, *Lektion 1: Introduktion til vikingetiden, 790-1050* - <https://www.youtube.com/watch?v=154AP4z7VoA>
- Thietmar af Merseburg, Widukind og Adam af Bremen om hedenskab og overgang til kristendom
- Om "Jellingdynastiet", fra *Fokus 1 - fra antikken til europæisk ekspansion*
- Vores danmarkshistorie, *Ofringer med slavegjorte* - kilde 7:

<https://voresdanmarkshistorie.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=144&L=10>

- Danmarkshistorien.lex.dk. *Anders Fogh Rasmussens tale om samarbejdspolitikken, 29. august 2003*
https://danmarkshistorien.lex.dk/Anders_Fogh_Rasmussens_tale_om_samarbejdspolitikken_29._august_2003 (Brug i forbindelse med historiebrug)
- CFU, DRKultur, *Karl den Store*, alle fire afsnit.
- Karl den Store på mønt af guld og sølv, ca. 800-814 -
<https://www.aachen-muenzen.com/aachener-medailen/motive-karl-der-gro%C3%9Fe/>
- Historien om Danmark”, afsnit 4, uddrag, DR, 2017:
<https://www.dr.dk/studie/historie/tv-serien-historien-om-danmark>
- Oversigt over danske len 1522
- Diverse originale matrikelkort fra <https://hkpn.gst.dk/>
- Paul Urban´s tale i Clermont I 1095
- CFU, DRKultur, *Menneskets historie (E5) - Den sorte død*, 2014
- EUROPAS BEFOLKNINGSTAL 500-1450: BEFOLKNINGSTAL I MILLIONER - *Carlo M. Cipolla: The Fontana Economic History of Europe. 1972.* Kilde: *Den sorte død - Et brev fra den italienske digter Petrarca til en ven i 1349 om pesten.*
- Niccolo Machiavelli "Fyrsten", 1513 - Det følgende uddrag af "Fyrsten" (Forlaget HELIKON, 2006. Side 103-105. Oversættelse: Fritz Wolder)
- Danmarkshistorien.lex.dk., *Martin Luther og reformationens nye verdensbillede*, youtube,
<https://www.youtube.com/watch?v=sAELGsqNt3Q>
- CrashCourse, *The Age of Exploration: Crash Course European History* youtube -
<https://www.youtube.com/watch?v=wOclF9eP5uM>
- 2000 years of economic history in one chart,
<https://www.visualcapitalist.com/wp-content/uploads/2017/09/share-of-gdp-share.jpg>
- GPD -
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9d/1_AD_to_2003_AD_Historical_Trends_in_global_distribution_of_GDP_China_India_Western_Europe_USA_Middle_East.png
- Procent of global economy -
<https://www.darrinqualman.com/wp-content/uploads/2017/03/Shares-of-global-economy-1000-AD-to-present-China-and-selected-countries.png>
- Bartolomé de Las Casas: "Indianermassakren – en kort beretning om Vestindiens tilintetgørelse", fra *Vestindiens historie*, 1542
- Kilder til historieopgaven:
- Bogomolov-kommissionens betænkning om Østeuropa” og ” Møde mellem Gorbatjov og DDR’s partisekretær Egon Krenz”, begge fra von Barner, Kai Otto: *Den kolde krig*, Systime, ibog

	<ul style="list-style-type: none"> - Artikel af Elna Munch om ”Kvindernes valgretskamp”, 1906, og ” Carl Ploug: tale i Landstinget ifm. kvindelig stemmeret til kommunalvalg”, 1888.
Arbejdsformer	Virtuelle arbejdsformer og skriftligt arbejde

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Forløb 3	Ideologernes kamp 1/6 af undervisningen
Forløbets indhold og fokus	<p>Forløbet har handlet om ideologernes kamp</p> <p>Omdrejningspunktet har været at se på de to verdenskrige og de spændinger der opstår efter 2. verdenskrig. Opstarten på den kolde krig og de store konflikter imellem kommunisme og liberalisme.</p> <p>Problemstillinger der har været arbejdet med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke årsager var der til 1. og 2. verdenskrig - Hvordan startede den kolde krig - Hvilke modsætninger var der i mellem det kommunistiske Rusland og det liberalistiske USA - Hvilke konflikter var der under den kolde krig - Hvordan endte den kolde krig? - Er den kolde krig egentlig slut?
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> - Redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks, Europas og verdens historie - Anvende en metodisk-kritisk tilgang til at udvælge og analysere historisk materiale, herunder eksempler på brug af historie - Formidle og remediere historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og begrunde de formidlingsmæssige valg - Demonstrere viden om fagets identitet og metoder.
Kernestof	<ul style="list-style-type: none"> - Forskellige styreformer og samfundsorganiseringer - Nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer - Holocaust og andre folkedrab - Politiske ideologier, herunder ideologernes kamp i det 20. århundrede - Historiebrug og -formidling - Historiefaglige teorier og metoder
Anvendt materiale.	<p>Kernestof</p> <p>Carl-Johan Bryld, <i>Verden efter 1914 –i dansk perspektiv</i>, Systime</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>1.Verden 1914</u>: Europas dominans, Vestens selvforståelse, Kritisk af imperialismen, motiver og virkninger. - <u>2.Første verdenskrig</u>: Stor politik i Europa, Krigsudbruddet i 1914, Hvorfor brød krigen ud?,

Krigens forløb - og dens omkostninger, Hvordan blev krigen udkæmpet, Freden: Ideer og virkelighed, Ikke forhandlinger, men et diktat

- 3.Revolution i Europa: Kommunisterne tager magten, Revolutionen i november, Stalinisme og Sovjetunionen og Sovjetunionen og verden.
- 4.Krisen i trediveerne: Verdenskrigen 1929 rammer Tyskland, Hitler og Nazistpartiet, Hitlers vej til magten, en nazistisk etpartistat, Nazismens ideologi og tilhængere og Antisemitisme
- 5.Anden verdenskrig: Tysklandsekspansionspolitik, Hitler annekterer Østrig, Tjekkosllovakiet - og Storbritanniens appeasement, og krigsudbruddet - Tyskland invaderer Polen, Ansvar og fortolkning, krigen i Europa, Krigens faser - Tysklands triumfer i 1939-1941 og Krigens faser - Tyskland nederlag 1941-1945
- 6.Den kolde krig: Fra samarbejde til konfrontation 1945-47, Modsætningerne mellem de tidligere allierede, Europas deling 1944-1949, Folkedemokratiseringen af Østeuropa, USA's inddæmningspolitik, To tyske stater og De to alliancesystemer, Blokdelling i Asien, Koreakrigen 1950-1953, og Kina mellem Sovjetunionen og USA, Styrkeforholdet mellem øst og Vest og Cubakrisen 1962, Våbenkapløb og terrorbalance - Sovjetunionen må opgive våbenkapløbet.
- 7.Europæernes tilbagetog: Indokinas eksempel og Vietnam, et amerikansk mareridt, USAs indgriben og USA og Sydvietnam taber krigen.
- 10.Kommunismen: Jerntæppet krakelerer 1970-1991, Gorbatjovs reformer og Sovjetunionens sammenbrud.

Andersen, Lars m. fl. *Fokus 3 kernestof i historie – Fra verdenskrig til velfærd*, 1. udg., 5 oplag 2010, Gyldendal, side 9-21

Frederiksen, Peter, *Ideologiernes kamp*, Systime, første udgivelses år 2014. Afsnittene: TEMA: Amerikansk Vietnampolitik, de to tysklænder og kaprustning - <https://ideologi.systime.dk/?id=279>

Ahle, Allan, *Historieportalen*, systime, 2021. kap 4, 5 & 9 - <https://historieportalen.systime.dk/?id=1532&L=10>

Supplerende materiale

- Walther Hofer: Nationalsocialismen: en dokumentarisk fremstilling. Gyldendal 1978. På dansk ved Mogens Juul Madsen.

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Nazismen</i>, Baseret på www.holocaust-uddannelse.dk, 2009 - DRKultur, CFU, <i>Hitlers vej til magten (1)</i>, 1. september 2014 - DRKultur, CFU, <i>Hitlers vej til magten (2)</i>, 1. september 2014 - Mikkelsen, Morten, <i>Atombomben: En dommedagstrussel og et syndefald</i>, 5/8 2015, <i>Kristeligt Dagblad</i> - Meyhoff, Peder, & Mouritsen, Peter, <i>Teknologihistorie</i>, 2022, Systime, Afsnit: 13.7 Atombomben - CFU, <i>Den dag de kastede bomben</i>, 2015 - Wellerstein, Alex, <i>Nukemap</i>, https://nuclearsecrecy.com/nukemap/ - <i>Præsident Wilsons 14 punkter</i> fra bogen Andersen, Lars m. fl. <i>Fokus 3 kernestof i historie – Fra verdenskrig til velfærd</i>, 1. udg., 5 oplag 2010, Gyldendal - <i>Winston Churchills jerntæppetale</i>, 5. marts 1946 fra bogen Bay, Svend Aage, <i>Sovjetunionen og vestmagterne</i>, 1971, s. 54-58 - <i>Interview i partiavisen Pravda (Stalins reaktion på Churchills jerntæppetale)</i> fra bogen, <i>Modern History Sourcebook</i> - <i>Trumandoktrinen erklæres 12. marts 1947</i>, fra bogen Bryld og Haue, <i>Kilder til Den Nye Verden</i>, 1997, s. 18-21 - Youtube, <i>UN Peacekeeping animation – Security and rule of law in the field</i> 2011 - Dr.dk, <i>Berlinmuren bygges</i>, https://www.dr.dk/studie/historie/berlinmuren-bygges - Tale af den amerikanske præsident Kennedy i Berlin, 26. juni 1963, https://ideologi.systime.dk/?id=225 - Youtube - <i>JFK Cuban Missile Crisis Speech (10/22/1962)</i> https://www.youtube.com/watch?v=WYVPx3x3oCg - DR2, CFU, <i>Vietnam - (USA var her (1))</i>, 2008 - TV2, CFU, <i>Ingemann og Jerntæppets fald</i>, afsnit 1 - Dr.dk, <i>Danmark i den kolde krig</i>, https://www.dr.dk/drtv/serie/danmark-i-den-kolde-krig_428290
Arbejdsfor mer	Virtuelle arbejdsformer og skriftligt arbejde,

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Forløb 4	Grønland 1/6 af undervisningen
-----------------	-----------------------------------

Forløbets indhold og fokus	<p>Forløbet har handlet om den danske kolonisering af Grønland. Omdrejningspunktet har været hvordan Grønland blev koloniseret og dette kulturmøde.</p> <p>Problemstillinger der har været arbejdet med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan blev Grønland koloniseret? - Hvilken rolle har Grønland spillet for Danmark - Hvordan har danskerne behandlet grønlænderne
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> - Redegøre for sammenhænge mellem den lokale, nationale, regionale, europæiske og globale udvikling - Analysere eksempler på samspejlet mellem mennesker, natur, kultur og samfund gennem tiderne - Anvende en metodisk-kritisk tilgang til at udvælge og analysere historisk materiale, herunder eksempler på brug af historie - Opnå indsigt i, hvordan historiefaget kan medvirke til at forstå og løse problemer i nutiden -
Kernestof	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturer og kulturmøder i Europas og verdens historie - Historiebrug og -formidling–historiefaglige teorier og metoder.
Anvendt materiale.	<p>Kernestof:</p> <p>Imperialismen i <i>Fokus 2</i>: https://fraoplysningstidtileuropaeiskintegration.systeme.dk/?id=136</p> <p>Undskyld? Kampen om Danmarks og Grønlands fælles fortid: https://undskyld.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=201 - afsnit 1.1, 3.4, 3.5, 5.2, 5.4</p> <p>Grønland – Historie, samfund, religion: ”Grønland før den danske kolonisering” her: https://groenland.systeme.dk/?id=180.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rigsfællesskabet <p>Supplerende materiale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arktisk institut: <i>arktiske historier</i> (podcast), nr. 1, 8 og 13 https://arktiskinstitut.dk/formidling/podcasts - Om: Edward Saids Orientalism, 1978 (af underviser) <p>Videor om orientalisme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - BBC ideas: https://www.youtube.com/watch?v=ZST6qnRR1mY - Al Jazeera English: https://www.youtube.com/watch?v=4QYrAqrpshw - Imperialism: Crash Course World History #35: https://www.youtube.com/watch?v=alJaltUmrGo&t=233s

- Billedbladet 1938 (fotoekspedition til Afrika, uddrag)
- Efterretninger om Grønland 1721 til 1788 af Poul Egede (uddrag). *Poul Egede: Efterretninger om Grønland uddragne af en journal holden fra 1721 til 1788 af Poul Egede. Det Grønlandske Selskabs Skrifter 29. Det Grønlandske Selskab, 1988. s. 53-54.*
- KGH Instruxen fra 19/4 1782 (uddrag)
- Kilder til danske grønlandsrepræsentationer: Anders And & Co, 1959, Familie Journalen, 1929, Billedbladet, 1938, og tegneserie fra 1972.
- To grønlandske myter: Havets moder og Månen og Solen -
<https://www.youtube.com/watch?v=zSSrtOYIK0A>
- Holm, Gustav: 'Konebaads-Expeditionen til Grønlands Østkyst 1883-85', i Geografisk Tidsskrift, bd. 8, 1885
- Grønlandsekspeditioner -
https://soundcloud.com/arktiskehistorier/ostgronland?utm_source=clipboard&utm_medium=text&utm_campaign=social_sharing
- Tidsskrift Konebaads-Expeditionen til Grønlands Østkyst 1883—85.
- Arktisk instituts billedsamling, billede nr. 24344 og 24345:
<https://www.arktiskebilleder.dk/pages/home.php>
- Jules Ferry: Forsvar for den franske imperialisme
- Rudyard Kipling: Hvid mands byrde, 1899
- Leopold 2. Brev til oberst Brialmont. 26. juli 1863.
- Tekst af SUME: "Qullissat" :
<https://www.youtube.com/watch?v=JaFRAda-BWY>
Af: "SUME 1973-76".
Tekst Malik Høegh, oversat af Ib Michael.
- Citat fra en artikel i den grønlandske avis Sermitsiaq fra 2012. Det fremgår af artiklen, at der ved politikeren Kuupik Kleists ankomst allerede var samlet flere hundrede mennesker til

	<p>mindehøjtideligheden i Qulissat 2012 – 40 år efter at kulminebyen blev lukket.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Citatet er et uddrag fra et forslag fremført af politikerens Aqqaluk Lyng (IA) i Landstinget 21. marts 2003: - Danskerkritisk digt af Aqqaluk Lyng - Ode til danaiderne (Dansk imperialisme i Grønland) - Asmund Havsteen-Mikkelsen: Melting Barricades (2004) - Forsoningskommissionens syv anbefalinger (læs om dem her: https://knr.gl/da/nyheder/1%C3%B8rdag-her-er-forsoningskommissionens-syv-anbefalinger)
Arbejdsformer	Virtuelle arbejdsformer og skriftligt arbejde,

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Forløb 5	Israel og Palæstina 1/6 af undervisningen
Forløbets indhold og fokus	<p>Forløbet har handlet om Israel og Palæstina konflikten. Omdrejningspunktet har været om hvilke udfordringer Israel og Palæstina har stået over for og står overfor og hvilke løsninger der kunne være på konflikten</p> <p>Problemstillinger der har været arbejdet med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvad menes med zionisme? - Hvordan blev staten Israel oprettet? - Hvilke krige har Israel stået overfor? - Hvilke svære udfordringer står konflikten overfor? - Hvilke løsninger kunne der være på konflikten?
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> - Redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks, Europas og verdens historie - Redegøre for sammenhænge mellem den lokale, nationale, regionale, europæiske og globale udvikling - Opnå indsigt i, hvordan historiefaget kan medvirke til at forstå og løse problemer i nutiden
Kernestof	<ul style="list-style-type: none"> - kulturer og kulturmøder i Europas og verdens historie - Stats- og nationsdannelser, herunder Danmarks - Nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer - Historiefaglige teorier og metoder
Anvendt materiale.	<p>Kernestof: Henrik Wiwe Mortensen: "Israel – en stat i Mellemøsten", System: kap. 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 12, afsnit: Intifadaen: Palæstinensisk opstand i de besatte områder, 1987–1993 https://israel.systeme.dk/?id=218 & Intifadaens årsager - https://israel.systeme.dk/?id=219</p>

Hvor bevæger Palæstinakonflikten sig hen - tre gammelkendte udfordringer - <https://israel.systime.dk/?id=245> - Forskellen mellem Hamas, Hizbollah og PLO - <https://israel.systime.dk/?id=229>

Solvej Berlau og Stine Thuge: ”Vejen til folkedrab”, Columbus: kap. 1, 2 & 3
<https://vejentilfolkedrab.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=1&L=10&loopRedirect=1>

Jakob Sørensen og Niels Wium Olesen: ”Anden Verdenskrig”, Systime: kap. 5 - <https://andenverdenskrig.systime.dk/?id=1>

Historiefaglig arbejdsbog, Systime: Om erindringshistorie <https://historiefagligarbejdsbog.systime.dk/?id=232>

Supplerende materiale:

- ”Israel & Palæstina - konflikten uden ende”, DRs Kampen om historien, 2023:
<https://www.dr.dk/lyd/p1/kampen-om-historien/kampen-om-historien-2023/israel-og-palaestina-konflikten-uden-ende-11032315062>
- *Zions Viser Protokoller* - https://denstoredanske.lex.dk/Zions_Vises_Protokoller
- Dr.dk, *Jerusalem - kampen om den hellige by: Moderne by - gammel konflikt*, amerikansk dokumentarserie fra 2021 - https://www.dr.dk/drtv/episode/jerusalem--kampen-om-den-hellige-by--moderne-by--gammel-konflikt_423801
- Faktalink.dk – om Israel-Palæstina-konflikten
- Kvinderne fra Mizoc (fotografiet på tekstens forside: opgaven findes i bogen) Holocaust Memorial Museums website www.ushmm.org
- Theodor Hertzl: ”Den jødiske stat” (uddrag), 1896 - <https://israel.systime.dk/?id=255>
- ”Baselprogrammet”, 1897
- Sykes-Picot aftalen, 1916
- Uddrag af Israels uafhængighedserklæring, 14. maj 1948 - <https://israel.systime.dk/?id=169>

- Videoklip, Hvorfor blev der ikke oprettet en palæstinensisk stat i 1948?,
<https://israel.systime.dk/?id=169>
- Den arabiske ligas erklæring 1948

FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 242, 22. november 1967 - (*Fred. J. Khouri: The Arab Israeli Dilemma; 1969, s. 374-375*)
- Nassers forklaring på nederlagets årsager, 1968 - (*Walter Laqueur: The Israel/Arab Reader; 1969, s. 236-237*)
- Materialer fra Oktoberkrigen 1973 (fotografi, propagandaplakat, to flyhaler)
- Sadats tale i Knesset, 1977 - *Israel Information Centre, Jerusalem, 415/27.11.1977. s. 4-11. Oversat af Johan Bender. I: Johan Bender: Palæstinaproblemet - krig, krise, fredsproces. Gyldendal Uddannelse, 1999. s. 206-208.*
- Makram Houry Mahoul: "En øjenvidneberetning fra Intifadaens første dage", 1987 - Den 18. december 1987 bragte Tel Aviv-avisen Ha'ir følgende artikel skrevet af en palæstinensisk journalist ved avisen, Makram Houry Mahoul, som tog til Gaza for at skrive om urolighederne. (Palæstina-Orientering nr. 1, 1988, s. 4-8)
- B.Z. Goldberg og Justine Shapiro: *Håbet*, 2001
- Præsentation af USA fredsforslag 2020
- DIIS's kommentar til fredsforslaget:
<https://www.diis.dk/publikationer/trump-afliver-ende gyldigt-to-statsloesningen>
- Hougaard, Thomas Normann, *I strid med årtiers amerikansk politik: I dag åbner USA's omstridte ambassade i Jerusalem*, dr.dk -
<https://www.dr.dk/nyheder/udland/i-strid-med-aartiers-amerikansk-politik-i-dag-aabner-usas-omstridte-ambassade-i>
- Trolle, Jakob Slyngborg, *I 75 år har Mossad ligget som en skrappelløs og dygtig skygge over Israels*

	<p><i>fjender</i>, dr.dk, 2024, https://www.dr.dk/nyheder/udland/i-75-aar-har-mossad-ligget-som-en-skruppelloes-og-dygtig-skygge-over-israels-fjender</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gede, Caroline Sofie, <i>Har du mistet overblikket?: Så mange anklager nu Israel for at begå folkedrag</i>, dr.dk. https://www.dr.dk/nyheder/udland/der-samler-sig-beviser-her-er-anklagerne-om-folkedrag-mod-israel - Ritzau, <i>USA: Israel og Libanon er klar til at forhandle direkte</i>, Berlingske Tidende, 2026, https://www.berlingske.dk/internationalt/usa-israel-og-libanon-er-klar-til-at-forhandle-direkte?gaa_at=eafs&gaa_n=AWetsqeV4AoXuZ5q7TCbLYkspHO7gqsByYTv4XAMGovtyNJHmbSvkP02UH6L-Umapg%3D%3D&gaa_ts=69df8cd8&gaa_sig=mWYNcY93kqyatYKkyyRBXS:9wmwATypVc6WMmJc_YZ6Vj65mhBgJa3O0spj2sC10Z-vrv1mXH-uLLbd20AhPwg%3D%3D
Arbejdsfor- mer	Virtuelle arbejdsformer og skriftligt arbejde,

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Forløb 6	Industrialisering, urbanisering og globalisering 1/6 af undervisningen
Forløbets indhold og fokus	<p>Forløbet har handlet om industrialisering, urbanisering og globalisering</p> <p>Omdrejningspunktet har været hvor industrialisering startede og hvilke forandringer det medførte.</p> <p>Problemstillinger der har været arbejdet med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvor startede industrialiseringen? - Hvilke ændringer medførte industrialisering? - Hvilke konsekvenser fik industrialiseringen
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> - Redegøre for sammenhænge mellem den lokale, nationale, regionale, europæiske og globale udvikling– - Analysere eksempler på samspejlet mellem mennesker, natur, kultur og samfund gennem tiderne - Skelne mellem forskellige typer af forklaringer på samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper - Reflektere over samspejlet mellem fortid, nutid og fremtid samt over mennesket som historieskabt og historieskabende

	<ul style="list-style-type: none"> - Opnå indsigt i, hvordan historiefaget kan medvirke til at forstå og løse problemer i nutiden–formulere historiske problemstillinger og relatere disse til elevernes egen tid
Kernestof	<ul style="list-style-type: none"> - Forandringer i levevilkår, teknologi og produktion gennem tiderne - Politiske og sociale revolutioner - Globalisering
Anvendt materiale.	<p>Kernestof:</p> <p>Folkersen, Helle, <i>Industrialiseringen</i>, Systime 2020, kap. 1. - https://industrialiseringen.systime.dk/?id=1</p> <p>Bryld, Carl-Johan: <i>Verden før 1914 – i dansk perspektiv</i> (ibog): kap. 9 https://verdenfoer1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=68 <i>(industrialiseringen i UK)</i></p> <p>Carl Johan Bryld: Danmark fra oldtid til nutid, s. 165-169 174-178</p> <p>Inge Adriansen m.fl.: Fokus 2 – kernestof til historie: https://fraoplysningstidtileuropaeiskintegration.systime.dk/?id=138 (velfærdsstatens rødder)</p> <p>Supplerende materiale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arnold Toynbee: Lectures on the Industrial Revolution in England (1884) - https://industrialiseringen.systime.dk/?id=183 - Kilde 4: Af resolution, vedtaget af købmænd og uldfabrikanter i Lancaster d. 7. november 1823 - https://verdenfoer1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=458 - Kilde 5: Trusselsbrev til fabrikant, 1812, https://verdenfoer1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=458 - Kilde 7: Den franske historiker, F. Crouzet, 1966 - https://verdenfoer1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=444 - Kilde 8: Den engelske historiker Eric Hobsbawm, 1962 - https://verdenfoer1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=445 - Kilde 9 - Max Weber i Den protestantiske etik og kapitalismens ånd, 1904 - https://verdenfoer1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=446

	<ul style="list-style-type: none"> - Adam Smith i 'The Wealth of Nations', 1776 - https://verdenfoer1914idanskperspektiv.systime.dk/?id=437#c978 - Gapminder: https://www.gapminder.org/resources/ - Tabeller over befolkning og børnedødelighed i det 19. århundrede - "A free trade forecast", slutningen af 1800tallet - Louis Pio: Maalet er fuldt! - Maskinstormerne 1826 (<i>uddrag fra Manchester Guardian and British Volunteer d. 19. april 1826</i>) - Trap, J. P: Statistisk topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark, 1859 Specielle del 2 s. 374-775 - Trap, J. P: Statistisk topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark bind 5, 1879 s. 366-367: - Trap, J. P: Kongeriget Danmark 3. udgave bd. 5 s. 567-570 - Trap, J. P: Kongeriget Danmark 4. udgave bd. 8 s. 49-63 - Uddrag af Thomas Hoves roman Arbejderliv, 1907. - P. S. Krøyer: <i>Burmeister & Wain</i>, 1885 - Lov om Alderdomsunderstøttelse, 1891 fra www.danmarkshistorien.dk - O. Hyldtoft: Københavns industrialisering 1840-1914: følgende kilder: Industriens arbejdsstyrke 1855-1897, Transport og kapital 1865-96, Industriens mekanisering 1831-1914, 5 familiers indtægter og udgifter i 1897 - Jakob Knudsen: Det offentlige fattigvæsen præmierer æreløsheden (1908) - K. K. Steincke: En demokratisk forsørgelseslovgivning (1915) - Prøveeksamen med: En Bomuldsspinders opråb til den strejkeramte Manchester, 1818; Emil Hornemann: Børns anvendelse i fabrikker i 1872; - Statistik: Den danske industri 1872-1989; Kort over udbredelsen af jernbanenettet i Danmark ca. 1875 -
Arbejdsformer	Virtuelle arbejdsformer og skriftligt arbejde,

